

**Kalaallit Nunatsinni ataavartumik efterskoliliornissaq anguniarlugu Naalakkersuisut
pilersaarusiornissaannik peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut
siunnersuut**

pillugu

**Kultureqarnermut, Ilinniartitaanermut, Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu
Ataatsimiititaliap**

ISUMALIUTISSIISUTAA

Aalajangiiffigisassatut siunnersuutip aappassaaneerpeqarnerani saqqummiunneqartoq

Siunnersuummik suliarinninnermini Kultureqarnermut, Ilinniartitaanermut,
Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu Ataatsimiititaliaq ukuninnga inuttaqarpoq:

Harald Bianco, Inuit Ataqtigiit

Debora Kleist, Inuit Ataqtigiit

Andreas Uldum, Demokraatit

Malik Berthelsen, Siumut

Knud Kristiansen, Atassut

Jakob Skabe, Kattusseqatigiit Partiiat (sinniisussaq)

1. Aallarniut

Siullermeerinerup kingorna siunnersuut Kultureqarnermut, Ilinniartitaanermut,
Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu Ataatsimiititaliamit misissorneqarpoq matumalu
kinguliani Inatsisartut aalajangiinissaminni tunngavissaannut tapeeqataassutini
saqqummiullugit.

1.1 Siunnersuutip imarisaa

Kalaallit Nunaanni efterskolernissamik ukiuni kingullerni qinnuteqaatit Qasigiannuani efterskolimi inissanit amerlanerusartut siunnersuuteqartup maluginiarsimavaa.

Taamaattumillu efterskolimik ataavartumik allamik pilersitsinissamut pilersaarummik saqqummiusseqqullugit Naalakkersuisut peqquneqarnissaat siunnersuuteqartup kissaatigaa.

2. Ataatsimiititaliamit aallarniutitut tunngavissaatinneqartut

Siunnersuutip oqaasertaa naapertorlugu efterskolimik allamik pilersitsinissamut pilersaarummik suliaqarnissamut taamaallaat Naalakkersuisut peqquneqartut Kultureqarnermut, Ilinniartitaanermut, Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu Ataatsimiititaliap aallarniutigalugu oqaatigissavaa. Tamatuma kingunerissavaa taamatut efterskolimik pilersitsinissamut periarfissanik piumasaqaatinillu Naalakkersuisut misissuissasut. Taamaalillunilu efterskoli pilersinneqassanersoq siunnersuutip akuersissutigineqarneratigut aalajangiiffigineqassanngilaq, aalajangiinissamummi tunngavimmik naleqquttumik pissarsinissamut Naalakkersuisut siunnersuutikkut taamaallaat peqquneqarmata. Taamaattumik pissutsit allallu arlallit misissuinerni ilaatinneqartariaqartut suussusersinissaat matuminnga isumaliutissiissuteqarnermi pingaarnertut siunertarineqarput.

3. Ilinniartunik tunngavissaqarnissaq pillugu isumaliutit

Danmarkimi taamaallaat efterskolertoqarsinnaagallarnernanut sanilliullugu Qasigiannuani efterskolimik pilersitsineq ilinniartutigut tunngavissamik nutaamik pilersitsisoq arlaleriarluni oqaatigineqarpoq. Naalakkersuisut ilaatigut eqqoriarpaat atuartunut kalaallisuinnaq kalaallisuinnaangajalluunniit oqaasilinnut oqaatsillu pissutigalugit Danmarkimut efterskoleriarsinnaanngitsunut Kalaallit Nunaanni efterskolernissaq pilerinarsinnaasoq. Naalakkersuisut eqqoriaanerat ilumoorsimappat ataatsimiititaliamit nuannaarutigineqarpoq. Ataatsimiititaliamilli aamma erseqqissarneqassaaq tapiissuteqariaatsit maanna atuuttut pissutigalugit assersuutigalugu Danmarkimi efterskolernermit Kalaallit Nunaanni efterskolerneq angajoqqaanut akikinnerujussuummat, tamannalu ataatsimiititaliap Naalakkersuisunut siusinnerusukkut eqqumaffigeqqusimavaa. Taamaalilluni efterskolimik toqqaanermi aningaasaqarnermut tunngasut pissutaaqataasinnaanerat mattunneqarsinnaanngilaq. Inuusuttut (taakkulu angajoqqaavisa) Danmarkimi pinnani Kalaallit Nunaanni efterskolernissamik aalajangererat toqqaanerua imaluunniit tunulliusisariaqarnerua aammalu inissanik pisariaqartitsineq tamatumalu kingunerisaanik nunatta karsianut aningaasartuutit tapiisarnermik maleruagassat naleqqussarnerisigut

annikillisinneqarsinnaappat? Apeqqutit tamakku Naalakkersuisut piffissami aggersumi misissuinissaanni erseqqinnerusumik qulaajaavigineqartariaqarput.

Efterskolimut qinnuteqartut sukkulluunniit akuerineqarsinnaangorlugit efterskolimi inissat naammattut ungasinnerusoq isigalugu pigineqalernissaat naapertuunnersoq siunnersuutip siullermeerneqarnerani isumaliutigineqarpoq. Taamatut anguniagaqarneq ataatsimiititaliamit maannangaaq nangaanartoqartinneqarpoq. Ilinniartitaanermut qanoq ittuugaluamut qinnuteqartoq kinaluunniit sukkulluunniit imaaliallaannarluni akuerineqarsinnaappat tunngaviusumik isigalugu tamanna ataatsimiititaliamit soorunami nuannaarutigineqassaaq. Taamaattorli ataatsimiititaliatut akisussaassuseqartutut oqaatigineqartariaqarpoq qinnuteqartut tamarmik ilinniarfissamik kissaataat sukkulluunniit malinneqarsinnaasunngorlugit ilinniarfiit inissaqassusiat annertusarneqassappat, tamanna inuiaqatigiit ataatsimut isigalugit naapertuuttuunanilu aningaasaqarnikkut nammanneqarsinnaangilaq. Tamatuma pinngitsoorani kingunerissavaa pisariaqartitsinermit annertunerusumik qaqtiguinnarlu tamakkiisumik atorneqarsinnaasunik inissaateqalerneq. Inuiaqatigiit ungasinnerusoq isigalugu sulisussatut pisariaqartitaannut naapertuuttumik ilinniarfinnik neqerooruteqarsinnaaneq inuiaqatigiittut soqutigisarisariaqarparput. Tamatuma saniatigut assersuutigalugu piginnaasakinneq inerisimannginnerluunniit pissutigalugit ilinniarfissanik naleqqutinngitsunik qinnuteqartut mattunneqarsinnaanerit inuit ataasiakkaat tungaannit (inuiaqatigiillu aningaasaqarnerannit) isigalugu naapertuuttuusinnaasoq ataatsimiititaliaq isumaqarpoq. Inuit ataasiakkaat ersarilluinnartumik naleqqutinnginnertik pissutigalugu ilinniarnerminnik taamaatitsisariaqalernerat itigartinneqaannarnermit ajorsarnertut annerusumik misigissagaat naatsorsuutigineqarsinnaammat.

Tamatuma saniatigut ilinniartitaanerit neqeroorutigineqartut, tassunga ilanngullugu efterskolimi inissat, nunap immikkoortuini ineriartornikkut naatsorsuutigisanut naleqqussarneqartariaqarput. Ukiuni qulikkaani aggersuni innuttaasut agguaqatigiissillugu ukioqqortusiartuinnassasut nalunngilarput; allatut oqaatigalugu inuusuttut ilinniagaqalernissamut ukiumikkut angummattut ikinnerulissapput.

Qasigiannuani efterskolimi inissaatigineqartunit qinnuteqartut manna tikillugu amerlanerusimanerat assortorneqarsinnaangilaq, taamaattumillu Kangerlussuarmi, Sisimiuni Qaqortumilu utaqqiisaasumik efterskoliliornissaq pisariaqarsimalluni. Efterskoliugallartulli

ilaat marluk maanna atorunnaarsinneqareerput kingullerlu (Kangerlussuarmittoq) atorunnaarsinneqalerluni. Efterskoliugallartunik taakkuninnga matusineq atuartut qinnuteqartartut ikilinerinnaannik pissuteqanngitsoq ataatsimiititaliap soorunami ilisimavaa. Kalaallit Nunaannili efterskolinut qinnuteqartut amerlanerujussuat piffissami killiliinnarmi atuunnersoq aamma isumaliutigineqartariaqarpoq. Qasigiannguani efterskoli ukioqatiguit qaangiuppata nutaarsiassaajunnaarpat tassunga qinnuteqartartut nalinginnaanerusumik amerlassuseqalernissaat ilimanarsinnaavoq. Taamaalilluta allanut atatillugu ilisimavarput inuusuttut ilinniarnissamik inuusutissarsiummillu toqqaasernerat suut massakkorpiaq nutaarsiassaanerannik aallaaveqarlunilu nikerartartoq, tamannalu isumaliutissiisummi kingusinnerusukkut ataatsimiititaliap uterfigissavaa. Kiisalu inuusuttut ukioqatigiiat marluk 2008-mi meeqqat atuarfiat ataatsikkut qimammassuk ataatsimiititaliamit eqqaasitsissutigineqassaaq. Inuusuttut ukioqatigiiat marluk tigusissaannut ilinniarfiit naammagintumik ajoraluartumik piareersimasimangillat, tamannalu ilaatigut sumiiffinni arlalinni, ilaatigut Aasianni ilinniarnertuunngorniarfimmi inissatigut ajornartorsiorfiusimalluni. Tamatuma saniatigut pingaartumik inuusuttut ukioqatigiiat atuarfitsialammik ilaannakortumik malinnissimasut, taamaakkaluartorli ukiumik atuarfiusumik kingullermik piaaffigineqarsimasut, ilinniagaqalernissamut piareersaataasumik ilinniartitaanernik aallartitsinissamut ilisimasatigut naammattumik piginnaaneqanngitsutut misigisimasartut ilaatigut Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliamit siusinnerusukkut paasineqarpoq. Inuusuttut ukioqatigiiat taakku amerlanersaat Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu efterskolinut qinnuteqarnermikkut tamanna iliuuseqarfigaat. Atuartut taakku ilaat ikinngitsut efterskolertuunissaat naatsorsuutigineqartariaqarpoq. Apeqquterpassuit tamakku efterskoleqarnermi ungasinnerusoq isigalugu pisariaqartitanik misissuinerlut ilanngunneqarnissaat pissusissamisuussaaq.

Siunnersuut siullermeerneqarmat isumaliutigineqarpoq efterskolimik allamik pilersitsisoqassappat taanna atuartunik nunanit allaneersunit aamma atuartuuteqarnissaa pitsaaquteqassanersoq. Eqqarsaat taanna ataatsimiititaliamit pissanganartutut isigineqarpoq. Taamaattoqassappat tamanna efterskolip ilinniagassatigut aaqqissugaaneranut oqaatsinillu atuartitsissutigineqartunut naleqqussarneqassaaq, tamannalu efterskolip ilinniagassatigut aaqqissugaanera pillugu isumaliutini ataatsimiititaliap uterfigissavaa.

4. Efterskoliulerumaarsinnaasup inissisimaffigisinnaasaa pillugu isumaliutit

Efterskoliulerumaarsinnaasup inissisimaffigisinnaasaa pillugu siunnersuut siunnersuutip siullermeerneqarnerani assut soqutigineqarpoq. Efterskolip Tasiilami inissinneqarsinnaanera immikkut pitsaaquteqarsinnaasoq arlalinnit oqaatigineqarpoq. Taama inissiinikkut Kalaallit Nunaata Kangiata Kitaatalu akulerutsinnissaat siuarsarneqarsinnaavoq. Apeqqulli ataatsimiititaliap maanna inaarutaasumik isummerfigerusunngilaa, tassa sumiluunniit inissiiffiusinnaasumik naleqquttumik misissuinissamut Naalakkersuisut ataatsimiititaliamit mattukkumaneqanngimmata. Tamatuma saniatigut efterskoliulerumaarsinnaasup inissinneqarfissaa pillugu apeqqut najukkani politikerinit iluaqutiginiarneqassanngimmat ataatsimiititaliamit erseqqissaatigineqassaaq. Tamanna aalajangiisuutinneqassappat efterskolip tassanilu atuartut pilliutigineqassapput, tamannalu akuerineqarsinnaassanngilaq.

Tamatuma saniatigut efterskolip inissiffissaanik aalajangerniarnermi pissutsit arlallit ilanngunneqartariaqarput.

Efterskolip eqqaa sammisassanik neqerooruteqarnissamut periarfissagissaarpat pitsaasuusaaq, soorlu ilaqtutanut attaveqarnissamut, ilaqtariinnik attaveqarfissanik pissarsinissamut, sunngiffinni sammisassanut, kulturikkut aaqqissuussanut peqatigiiffinnilu sulinissamut.

Ilinniartitsisunik piginnaasaqarluartunik sulisussarsisinnaaneq ilanngullugu efterskolip inissiffissaa isumaliutigineqartariaqarpoq, taamaalilluni najukkami annertuumik ilinniartitsisussaaleqiffioreersumi ilinniartitsisussat pillugit najukkami atuarfimmik efterskoli unammilleqqunagu. Aammattaaq ilinniartitsisuujuumartut aappallit aappaasa najukkami suliffittaarsinnaanissamut periarfissaqarnersut nalilersorneqartariaqarpoq.

Sanaartornermut aningaasartuutit killilersimaarnissaat piffissallu suliniummut atorneqartup sivikillisinnissaa siunertaralugit efterskoli illutani pioereersuni inissinniarneqartariaqarpoq. Assersuutigalugu akunnittarfikoq ilinniartulluunniit ineqarfikuat efterskolinngorlugu allanngortiterneqarsinnaavoq imaluunniit højskoli ilinniarfilluunniit alla suleqatigalugit efterskolimik ataavartumik pilersitsisoqarsinnaavoq.

Efterskolip inissiffissaanut najukkami angallannermut pissutsit ilanngullugit isumaliutigineqartariaqarpoq, taamaalluni assersuutigalugu juullilernerani poorskilerneraniluunniit atuartut ilaqtaminnut tikeraarnissaat angallannermik periarfissat killeqarnerannik tikinneqartarnerulluunniit akuttuneranik mattunneqaqqunagit. Aammattaaq ilinniartitsisunik sulisussarsiorneq atuartussarsiornerlu eqqarsaatigalugit angallannikkut pissutsit pissaanngitsut akimmisaartitsisinnaapput.

Siuliani taakkartorneqartut Naalakkersuisut misissuinissaminni ilanngutissagaat ataatsimiititaliamit naatsorsuutigineqarpoq.

5. Efterskolimik piginneriaasissaq ingerlatseriaasissarlu pillugit isumaliutit

Qasigiannuani maanna efterskoli – inatsisitigut tunngavissat naapertorlugit – ilinniarfittut imminut pigisutut pilersinneqarsimavoq. Piginneriaaseq taamaattoq efterskoliulerumaartussanut atuutsinniarneqartariaqarnerneq ataatimiititaliamit isummerfigineqanngilaq. Efterskoli imminut pigisoq angajoqqaat peqataatinneqarnerannik akisussaaqataanissaannullu siuarsaanissamut naleqquttuussaaq. Akerlianik immaqa aamma oqaatigineqarsinnaavoq efterskolip aningaasalersorneqarnera tamakkiisumik imaluunniit annertoorujussuarnik nunatta karsianit akilerneqarpat taama piginneriaaseq akisussaassuttip oqartussaaffiullu illikartinneqarnerannik kinguneqarsinnaavoq.

Angajoqqaat akiligassaminnik naammassinninnginnerat pissutigalugu Qasigiannuani efterskoli aallarteqqaarami aningaasaqarnikkut annertuumik ajornartorsiuteqarpoq. Efterskolimik allamik pilersitsisoqassappat aningaasatigut taama inisseratarsinnaaneq pinngitsoortinniarlugu atorluarsinnaasumik upalungaarsimasoqartariaqarpoq, tassami efterskoli pingaartumik aallarnisarnermini aningaasaqarnikkut ulorianartorsiorsinnaammat.

Taamaakkaluortoq akiliisarnermi aaqqissuussinerit atuuttut akiliinissamullu kajumissuseqartitsiniarnissaq sukumiisumik isumaliutigineqartariaqarput. Pisortat atuartumut ataatsimut aningaasartuutaat aallaavigalugit naliliinermi inuusuttut Danmarkimi efterskolernissartik toqqarpasuk, tamanna nunatta karsianut akikinnerpaassaaq. Namminersorlutilli Oqartussat tapiissuteqartarnermut namminneq maleruagassiaat pissutigalugit Kalaallit Nunaanni efterskolernermut sanilliullugu Danmarkimi efterskolernermut angajoqqaat namminneq akiliutaat amerlasuutigut qaffasinnerusarput.

Taamaalillutik meeqqamik Danmarkimut pinnatik Kalaallit Nunaanni efterskolertinnissaanut angajoqqaat aningaasaqarneq eqqarsaatigalugu kajungerinerusarpaat, naak tamanna nunatta karsianut akisunerullunilu meeqqat atuarfianni nalinginnaasumik ilinniartitsisussaaleqinermut annertusaaqataagaluartoq. Tamannali Kalaallit Nunaanni efterskoleqanngivinnissaanik inerniliinermik kinguneqassanngilaq, tassami Danmarkimi efterskolernissaq atuartut ilaannut periarfissaaneq ajormat. Inuttut aningaasaqassuseq kisiat pissutigalugu inuusuttut ilaasa Danmarkimi efterskolernissaannik uagut inuiaqatigiittut mattutissanerigut isumaliutigineqartariaqarpoq. Kalaallit Nunaanni efterskolimik allamik pilersitsineq Danmarkimi efterskolinut qinnuteqartartut ikilinerannik aammalu Kalaallit Nunaanni efterskolinut qinnuteqartartut amerlinerannik kinguneqarpat, tamanna aningaasaliissutitigut sunniuteqassaaq, tamannalu aamma qulaajarneqartariaqarpoq, tak. siunnersuutip aningaasatigut kingunerisassai pillugit immikkoortoq.

Efterskolip pingaarnertut aqunneqarnerani atuartut angajoqqaavisa sapinngisamik peqataatinneqarnissaat efterskolip ingerlatseriaasissaani aallaqqaammulli siunertarineqartariaqarpoq.

Efterskolip aqutsisuisa sapinngisamik ilinniartitsisuullutillu suliamik ilinniagaqartuunissaat anguniarneqartariaqarpoq. Oqaatsit, suliatigut piginnaasat atuartullu nunanit allaneersut peqataatinneqarnissaat salliutillugit efterskolimik pilersitsinissaq anguniarneqassappat tamanna minnerunngitsumik pingaaruteqarpoq.

Kiisalu atuartut aningaasaqarnikkut atugarliortuneersut ilinniarnissamut piukkunnaatillit tiguneqarsinnaanerit annertusarniarlugu kattuffiit nammineq piumassutsiminnik ingerlasut inuussutissarsiornermillu ingerlatsisut aningaasalersugaannik atuartunut inissanik pilersitsinissamut periarfissat misissorneqartariaqarput.

6. Innuttaasut akuutinneqarnissaat pillugu isumaliutit

Efterskoliulersinnaasoq pillugu siunnersuutinik saqqummiussinissamut kattuffiit peqatigiiffiillu arlallit periarfissinneqartariaqarput. Tamanna maannangaaq pisariaqarpoq inaarutaasumik pilersaarut pigineqalerpat aatsaat pinnani, tassami taamaalinerani avataaneersut sunniuteqarsinnaanerit ajornakusoortartoq misilittakkat takutimmassuk. Assersuutigalugu Sorlaap, IMAK-ip, Inuusuttut Siunnersuisoqatigiivi, inuusuttunut

suliffeqarfiit, soorlu NUIF, isumaginninnerup iluani sulisut, ilinniarfiit, sulisitsisut sulisartullu kattuffiit tusarniassallugit naleqquttuussaaq.

Pisariaqassappat soqutigisallit allat Naalakkersuisunit akuutinneqarumaartut ataatsimiititaliap qularutiginnilaa.

7. Inatsisinut suliniutinullu allanut attuumassutillit pillugit isumaliutit

Efterskolimik allamik pilersitsinnginnermi suliassaqarfimmi peqqussut atuuttoq naammaginarnerseq soorunami isumaliutigineqartariaqarpoq. Taamaalilluni Naalakkersuisut peqqussummik misissuinissaat pisariaqassappallu allannguutigitinneqartariaqartunik nassuiaatikkut nassuiaateqarnissaat ataatsimiititaliamit naatsorsuutigineqarpoq. Tassunga ilaatigut ilanngullugu peqqussut efterskolimut tunngasuni pissutsit pillugit aningaasaliissuteqartut naammaginarumik peqqussutikkut paasissutissinneqarnersut isumaliutigineqartariaqarpoq.

Tamatuma saniatigut efterskoliulerumaartup suliniutinut allanut ataqatigiissarneqarnissaa pingaaruteqartorujussuuvoq. Suliniutinut allanut, assersuutigalugu Nuummi Aasiannilu ilinniarnertuunngorniarniit allilerneqarnissaannut efterskoli alla sunniuteqassava?

8. Isumaliutit allat

Siunnersuutip siullermeerneqarnerani Naalakkersuisunut ilaasortap naggataarutaasumik oqaaseqaammuni paasissutissiissutigaa Kangerlussuarmi efterskoliugallartoq ingerlaqqinnissaminut naleqqutinngitsoq. Tamanna Naalakkersuisut misissuinissaanni itisilerneqassasoq ataatsimiititaliamit qinnutigineqarpoq.

9. Siunnersuutip aningaasatigut kinguneri

Misissuinerup ineneri Naalakkersuisunit saqqummiunneqartariaqarput, taamaalilluni efterskolimik allamik pilersitsinermi aningaasatigut kingunerisassat aningaasaanut inatsisissatut siunnersuutini ukiut tamaasa augustip qaammataani saqqummiunneqartartuni ilanngunneqarsinnaaqullugit. Taamaalilluni efterskolimik allamik pilersitsinissaq pillugu aalajangerneq siunertamut aningaasanik immikkoortitsinissaq pillugu aalajangernermut immikkoortillugu peqqunagu.

Naalakkersuisut nalunaarusiariumaagaanni siunnersuutip aningaasaqarnikkut kinguneri sukumiisumik nassuiaatigineqassasut tamatumalu peqatigisaanik aningaasalersuinissamut siunnersuuteqartoqassasoq piumasarineqartariaqarpoq.

10. Inassuteqaatit

Siuliani oqaaseqaatit siunnersuummillu siullermeerinermi oqaaseqaatigineqartut tunngavigalugit siunnersuut akuerineqassasoq **ataatsimiititaliap isumaqatigiittup inassutigaa.**

Taama oqaaseqarluni ataatsimiititaliap siunnersuut aappassaaniigassanngortippaa.

Harald Bianco

Debora Kleist

Andreas Uldum

Malik Berthelsen

Knud Kristiansen